སློབ་ཚན་ ༢༥ སྐྱབས་འགྲོའི་སྐོར།

སློབ་མ། རིན་པོ་ཆེ། བོད་པ་ཚོས་ནམ་རྒྱུན་སྐྱབས་སུ་མཆི་ཟེ་ལབ་ཀྱི་འདུག་འདིའི་དོན་དག་ག་རེ་ཡིན་ན།

བླ་མ། འདི་སྤྱིར་བཏང་བོད་པ་ཚོའི་ལབ་སྲོལ་ཅིག་རེད། འདིའི་དོན་དག་དེ་ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན་དཔེར་ན་
སངས་རྒྱས་ལྷ་ཁང་ཞིག་གི་ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས་དེ་ལ་དང་བ་དང་མོས་པ་ཤུགས་ཆེན་པོ་སྐྱེས་པའི་དོན་རེད།

སློབ་མ། ནང་པའི་ཆོས་ཀྱི་ནང་ལ་སྐྱབས་འགྲོའི་སྐོར་ལ་མང་པོ་གསུངས་འདུག སྐྱབས་ཟེར་ཡག་འདི་གོང་དང་གཅིག་པ་རེད་པ།

བླ་མ། དེ་གཉིས་འདྲ་པོ་རེད། ཡིན་ན་ཡང་ནང་ཆོས་ཀྱི་སྐབས་སུ་སྐྱབས་འགྲོ་ཟེར་ཡག་འདི་རང་ཉིད་འཇིགས་སྐྲག་སོགས་
སྡུག་བསྔལ་ལས་སྐྱོབས་པའི་ཆེད་དུ་སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་བ་ཞིག་རེད།

སློབ་མ། ལགས་སོ། སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་དང་དེའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐོར་ལ་ངས་མང་པོ་གོ་མྱོང་ཡོད། ད་སྐྱབས་འགྲོ་
ཡང་དག་པ་ཡོང་ཡག་གི་ཆེད་དུ་རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ་ག་རེ་ཡིན་ན།

བླ་མ། སྐྱབས་འགྲོའི་རྒྱུ་ལ་ནང་པའི་གཞུང་ནང་དུ་གཉིས་གསུངས་ཡོད་རེད། རྒྱུ་དང་པོ་དེ་འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་
ཤེས་ནས་དེ་ལ་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་པ་དང་། རྒྱུ་གཉིས་པ་དེ་སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་དད་པ་བསྐྱེད་པ་དེ་རེད།

སློབ་མ། དད་པ་ལ་རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས་ཡོད་རེད་པ།

བླ་མ། རེད་རེད། དད་པ་ལ་དབྱེ་ན་རིགས་མི་འདྲ་བ་གསུམ་གསུངས་ཡོད་རེད། དང་བའི་དད་པ་དང་། མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ།
ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ་བཅས་རེད།

སློབ་མ། ད་དད་པ་ཡང་དག་པ་བསྐྱེད་ནས་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་སྟངས་དངོས་གནས་དེ་གང་འདྲས་ཡིན་ན།

བླ་མ། སྐྱབས་སུ་འགྲོ་ཚུལ་ནི་སངས་རྒྱས་ལ་ཐར་པའི་ལམ་སྟོན་པ་པོ་ཡང་དག་པ་ཡིན་བསམས།

©2023 LRZTP

	ཆོས་ལ་ཐར་པའི་ལམ་ཡང་དག་པ་ཡིན་བསམས། ཨ་ནི་དགེ་འདུན་ལ་ཐར་པའི་ལམ་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་ཡང་དག་པ་ཡིན་བསམས་ནས་སྐྱབས་སུ་འགྲོ་དགོས་ཀྱི་རེད།
སློབ་མ།	ཨ་ལས། འདི་དངོས་གནས་དྲང་གནས་ བློ་ལ་འབབ་པོ་འདུག ད་མཐའ་མ་ལ་སྐྱབས་འགྲོའི་བསླབ་བྱའི་སྐོར་ལ་གཅིག་གསུང་རོགས་གནང་།
བླ་མ།	བསླབ་བྱ་མདོར་བསྡུས་ན་སངས་རྒྱས་ལ་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ནས་དེའི་རྗེན་རྣམས་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་གུས་ཞབས་ཞུ་རྒྱུ་དང་། ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ནས་སེམས་ཅན་ལ་གནོད་འཚེ་སྤང་ཡག་དང་། དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ནས་མི་བསམ་སྤྱོད་ངན་པ་དང་འགྲོགས་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད། བསླབ་བྱ་གཙོ་བོ་དེ་ཚོ་རེད།
སློབ་མ།	ད་དེ་རིང་ངས་སྐྱབས་འགྲོའི་ངོ་བོ་དང་། རྒྱུ། སྐྱབས་སུ་འགྲོ་སྟངས། ཨ་ནི་བསླབ་བྱའི་སྐོར་ལ་གསལ་པོ་ཧ་གོ་སོང་། ཐུགས་རྗེ་ཆེ།
བླ་མ།	གལ་གནང་གི་མ་རེད།

སློབ་ཚན་ ༢༥ ཚིག་གསར།

སྐྱབས་སུ་མཆི།	I take refuge, go for refuge
འདིའི་དོན་དག་ག་རེ་ཡིན་ན།	I wonder what [they] mean [when they say this]
ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན།	the special, exalted, extraordinary object
ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས།	having seen the good, excellent qualities
དང་བ་དང་མོས་པ་ཤུགས་ཆེན་པོ་སྐྱེ།	there arise strong faith, clarity, conviction, belief, devotion
སྐྱབས་འགྲོའི་སྐོར་ལ།	concerning taking refuge, going for refuge
སྐྱབས།	refuge, protection, saviour, help, defence
གོང་དང་གཅིག་པ།	same as above, same as before
ནང་ཆོས་ཀྱི་སྐབས།	in the context of the *Buddhadharma*
འཇིགས་སྐྲག་སོགས་སྡུག་བསྔལ་ལས་སྐྱོབས།	to protect from sufferings such as fear, terror, etc.
སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ།	the objects/fields of refuge; The Three Jewels, The Triple Gem; The Three Rare and Sublime Ones
དེའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐོར་ལ།	concerning their good, excellent qualities

©2023 LRZTP

ཡང་དག་པ་ཡོང་ཡག་གི་ཆེད་དུ། in order for it to become genuine, authentic, pure

རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ། the main causes and conditions

འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཤེས་ནས་དེ་ལ་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་པ། [once one has] understood/known the sufferings of *samsara,* fear has arisen

སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་དད་པ་བསྐྱེད་པ། giving rise to faith in the objects of refuge, The Three Jewels

དད་པ། faith, reverence, respect,

རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས། a few, a couple of different types, kinds

དད་པ་ལ་དབྱེ་ན། if one subdivides faith [into its different kinds]

དང་བའི་དད་པ། clear, lucid faith

མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ། longing faith, yearning faith

ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ། trusting faith, faith of conviction

སྐྱབས་སུ་འགྲོ་སྟངས་དངོས་གནས། the actual manner of going for refuge, taking refuge

ཐར་པའི་ལམ་སྟོན་པ་པོ་ཡང་དག་པ། the authentic teacher of the path to liberation [the Buddha]

ཐར་པའི་ལམ་ཡང་དག་པ། the authentic path to liberation [the *Dharma*]

དགེ་འདུན་ལ་ཐར་པའི་ལམ་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་ཡང་དག་པ། the authentic companion on the path to liberation, the *sangha*

དོན་གནས་དྲང་གནས་བློ་ལ་འབབ་པོ་འདུག this really makes sense, is easy to understand, sounds appealing

ད་མཐའ་མ་ལ། so, in the end, at last, now, finally

སྐྱབས་འགྲོའི་བསླབ་བྱ། the precepts, trainings, commitments of taking refuge

བསླབ་བྱ་མདོར་བསྡུས་ན། if one summarizes the precepts; to express the precepts in brief

དེའི་རྟེན་རྣམས་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་གུས་ཞབས་ཞུ་རྒྱུ། to have heartfelt reverence and respect for its supports and representations [i.e. of the Buddha]

ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ནས་སེམས་ཅན་ལ་གནོད་འཚེ་སྤང་ having gone for refuge in the *Dharma*, to give up hurting, harming sentient beings

དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ནས་མི་བསམ་སྤྱོད་ངན་པ་དང་འགྲོགས་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད། having taken refuge in the *sangha*, one should not socialize with people who have negative motivation and conduct.

བསླབ་བྱ་གཙོ་བོ། the main precept(s), the main commitments

©2023 LRZTP

སྐྱབས་འགྲོའི་ངོ་བོ། the essence of going for refuge, the key points of taking refuge

སློབ་ཚན་ ༢༥ པའི་ཚིག་གསར་ཚིག་འབྲུའི་འགྲེལ་བཤད།

སྐྱབས་སུ་མཆི། I take refuge, go for refuge (can also mean "Oh my God!")

(**སྐྱབས་** = refuge, as in: **སྐྱབས་**འགྲོ་ = going for refuge, taking refuge; **སུ་** = ལ་དོན་; **མཆི་** = to go, to come)

འདིའི་དོན་དག་ག་རེ་ཡིན་ན། I wonder what [they] mean [when they say this]
(**འདི་** = this; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **དོན་དག** = meaning, as in: གཞན་**དོན་**སྒྲུབ་པ་ = to accomplish the benefit, purpose of others; **དག** = plural marker; **ག་རེ་** = what; **ཡིན་ན།** = I wonder)

ཡུལ་ཁྱད་པར་ཅན། the special, exalted, extraordinary object
(**ཡུལ་** = object, place, as in: འབྲུག་**ཡུལ་** = Bhutan, བལ་**ཡུལ་** = Nepal, དམིགས་**ཡུལ་** = aim, objective; **ཁྱད་པར་** = difference, as in: **ཁྱད་**མཚར་པོ་ = strange; **ཅན་** = having, as in: སེམས་**ཅན་** = animal, sentient being)

ཡོན་ཏན་མཐོང་ནས། having seen the good, excellent qualities
(**ཡོན་ཏན་** = qualities, as in: **ཡོན་ཏན་**མཛོད་ = *Treasury of Qualities*; **མཐོང་བ་** = to see, as in: **མཐོང་**ལམ་ = Path of Seeing, **མཐོང་**ཆུང་བྱེད་པ་ = to look down upon; **ནས་** = འབྱུང་ཁུངས་)

དང་བ་དང་མོས་པ་ཤུགས་ཆེན་པོ་སྐྱེ་བ། there arise strong faith, clarity, conviction, belief, devotion
(**དང་བ་** = lucid, clear, as in: **དང་བའི་**དད་པ་ = lucid faith; **དང་** = དང་སྒྲ་; **མོས་པ་** = admiration, devotion, as in: རེ་**མོས་**བྱེད་པ་ = to alternate; **ཤུགས་ཆེན་པོ་** = strong, as in: སེམས་**ཤུགས་** = enthusiasm; **སྐྱེ་བ་** = to arise, to be born, as in: **སྐྱེས་**སྐར་ = birthday, **སྐྱེ་བ་**སྔ་ཕྱི་ = past and future lives)

སྐྱབས་འགྲོའི་སྐོར་ལ། concerning taking refuge, going for refuge
(**སྐྱབས་** = refuge, as in: **སྐྱབས་**ཡུལ་ = objects of refuge; **འགྲོ་** = to go, as in: སྔོན་**འགྲོ་** = preliminaries; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **སྐོར་ལ་** = about, as in: **སྐོར་**ར་རྒྱག་པ་ = to do circumambulations, ཞབས་**སྐོར་** = circumambulations (H), གླིང་**སྐོར་** = *Lingkor* (name of a big circumambulation in Lhasa and McLeod Ganj; **ལ་** = ལ་དོན་)

སྐྱབས། refuge, protection, saviour, help, defence
(as in: **སྐྱབས་**འགྲོ་ = going for refuge, taking refuge)

©2023 LRZTP

གོང་དང་གཅིག་པ། same as above, same as before

(**གོང་** = above, as in: **གོང་**ས་མཆོག = His Holiness; **དང་** = དང་སྒྲ་; **གཅིག་པ་** = same, as in: **གཅིག** = one, **གཅིག**་པུ་ = alone)

ནང་ཆོས་ཀྱི་སྐབས། in the context of the *Buddhadharma*

(**ནང་** = in(side), as in: **ནང་**སྦྱོང་ = home work; **ཆོས་** = *Dharma*, as in: ཧིན་དྷུའི་**ཆོས་** = Hinduism; **ཀྱི་ =** འབྲེལ་སྒྲ་; **སྐབས་** = context, as in: གོ་**སྐབས་** = opportunity)

འཇིགས་སྐྲག་སོགས་སྡུག་བསྔལ་ལས་སྐྱོབས། to protect from sufferings such as fear, terror, etc.

(**འཇིགས་**པ་ = fear, frightened, as in: **འཇིགས་**མེད་གླིང་པ་ = Jigme Lingpa; **སྐྲག་**པ་ = to be terrified, afraid; **སོགས་** = etc.; **སྡུག་བསྔལ་** = suffering, **སྡུག་** = **སྡུག་**པོ་ = bad, poor, **བསྔལ་** = pain; **ལས་** = འབྱུང་ཁུངས་; **སྐྱོབས་** = refuge, as in: སྲུང་**སྐྱོབ་**བྱེད་པ་ = to protect)

©2023 LRZTP

སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ། the objects, fields of refuge; The Three Jewels; The Triple Gem; The Three Rare and Sublime Ones (**སྐྱབས་** = refuge, see above; **ཡུལ་** = object, country, as in: བལ་**ཡུལ་** = Nepal, འབྲུག་**ཡུལ་** = Bhutan, དམིགས་**ཡུལ་** = objective, aim; **དཀོན་** = **དཀོན་པོ་** = rare; **མཆོག** = supreme, as in: **མཆོག་**ཏུ་གྱུར་ = highest, གོང་ས་**མཆོག** = His Holiness; **གསུམ་** = three, as in: དད་པ་**གསུམ་** = the three [types of] faith)

དེའི་ཡོན་ཏན་གྱི་སྐོར་ལ། concerning their good, excellent qualities (**དེ་** = དེ་སྒྲ་; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **ཡོན་ཏན་** = good qualities, as in: **ཡོན་ཏན་**མཛོད་ = *The Treasury of Good Qualities*; **གྱི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **སྐོར་ལ་** = about, as in: **སྐོར་ར་**རྒྱག་པ་ = to do circumambulations, གླིང་**སྐོར་** = *Lingkor*)

ཡང་དག་པ་ཡོང་ཡག་གི་ཆེད་དུ། in order for it to become genuine, authentic, pure (**ཡང་དག་པ་** = completely pure, **ཡང་** = again, also, as in: **ཡང་**འཇུག = second suffix, **དག་པ་** = pure, as in: མ་**དག་པ་** = impure, not purified; **ཡོང་**བ་ = to come, as in: **ཡོང་**འབབ་ = income; **ཡག** = nominalizer; **གི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **ཆེད་དུ་** = for, in order to)

རྒྱུ་རྐྱེན་གཙོ་བོ། the main causes and conditions (**རྒྱུ་** = cause, as in: ལས་**རྒྱུ་**འབྲས་ = *karma*, cause and effect; **རྐྱེན་** = condition, as in: མཐུན་**རྐྱེན་** = facilities, འགལ་**རྐྱེན་** = unfavourable condition; **གཙོ་བོ་** = main, as in: དམངས་**གཙོ་** = democracy, **གཙོ་**སེམས་ = main mind (and སེམས་བྱུང་ = mental factors))

འཁོར་བའི་སྡུག་བསྔལ་ཤེས་ནས་དེ་ལ་འཇིགས་སྐྲག་སྐྱེས་པ། [once one has] understood / known the sufferings of *samsara,* fear has arisen (**འཁོར་བ་** = *samsara*, as in: **འཁོར་**ལོ་ = wheel, དུས་**འཁོར་**དབང་ཆེན་ = *Kalachakra* initiation; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **སྡུག་བསྔལ་** = suffering, **སྡུག་** = **སྡུག་**པོ་ = bad, poor, **བསྔལ་** = pain; **ཤེས་པ་** = to know, ཡེ་**ཤེས་** = primordial wisdom, **ཤེས་**རབ་ = insight; **ནས་** = འབྱུང་ཁུངས་; **དེ་** = དེ་སྒྲ་; **ལ་** = ལ་དོན་; **འཇིགས་པ་** = to be frightened, as in: **འཇིགས་**མེད་ = fearless; **སྐྲག་པ་** = to be terrified; **སྐྱེ་བ་** = to arise, as in: **སྐྱེ་བ་**སྔ་ཕྱི་ = past and future lives, **སྐྱེས་**སྐར་ = birthday)

སྐྱབས་ཡུལ་དཀོན་མཆོག་གསུམ་ལ་དད་པ་བསྐྱེད་པ། giving rise to faith in the objects of refuge, The Three Jewels (**སྐྱབས་** = refuge; **ཡུལ་** = object, see above; **དཀོན་** = **དཀོན་པོ་** = rare; **མཆོག** = supreme, as in: **མཆོག་**ཏུ་གྱུར་ = highest, གོང་ས་**མཆོག** = His Holiness; **གསུམ་** = three, as in: དད་པ་**གསུམ་** = the three (types of) faith; **ལ་** = ལ་དོན་; **དད་པ་** = faith, as in: འདོད་པའི་**དད་པ་** = longing faith; **བསྐྱེད་པ་** = to give rise to, as in: **སྐྱེད་**རིམ་ = development, generation stage)

©2023 LRZTP

དད་པ།	faith, reverence, respect (as in: དང་བའི་**དད་པ་** = clear, lucid faith, འདོད་པའི་**དད་པ་** = longing faith)
རིགས་མི་འདྲ་བ་ཁ་ཤས།	a few, a couple of different types / kinds (**རིགས་** = kind, class, as in: མི་**རིགས་** = human race, སྐད་**རིགས་** =language; **མི་** = དགག་སྒྲ་; **འདྲ་བ་** = to be alike/similar, as in: **འདྲ་**པོ་ = similar, སྐུ་**འདྲ་** = statue; **ཁ་ཤས་** = some)
དད་པ་ལ་དབྱེ་ན།	if one subdivides faith [into its different kinds] (**དད་པ་** = faith, as in: དང་བའི་**དད་པ་** = clear, lucid faith; **ལ་** = ལ་དོན་;**དབྱེ་** = division, as in: **དབྱེ་བ་**ཕྱེ་པ་ = classified, subdivided; **ན་** = ལ་དོན་)
དང་བའི་དད་པ།	clear, lucid faith (**དང་བ་** = clear, lucid; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་;**དད་པ་** = faith, devotion)
མངོན་འདོད་ཀྱི་དད་པ།	longing faith, yearning faith (**འདོད་པ་** = to wish, to want, as in: **འདོད་**ཆགས་ = attachment, སྙིང་**འདོད་པ་** = to really want; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **དད་པ་** = faith, devotion)
ཡིད་ཆེས་པའི་དད་པ།	trusting faith, faith of conviction (**ཡིད་ཆེས་** = trust, as in: **ཡིད་ཆེས་**བྱེད་པ་ = to trust, to believe in; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **དད་**པ་ = faith, devotion)
སྐྱབས་སུ་འགྲོ་སྟངས་དངོས།	the actual manner of going for refuge, taking refuge (**སྐྱབས་** = refuge; **ལ་** = ལ་དོན་; **འགྲོ་** = to go, as in: སྔོན་**འགྲོ་** = preliminaries; **སྟངས་** = nominalizer, way of doing x, as in: གནས་**སྟངས་** = situation, འཚོ་བ་སྐྱེལ་**སྟངས་** = life style; **དངོས་** = real, actual as in: **དངོས་**གནས་ = really, actually, **དངོས་**པོ་ = entity, thing)
ཐར་པའི་ལམ་སྟོན་པ་པོ་ཡང་དག་པ	the authentic teacher of the path to liberation [the Buddha] (**ཐར་པ་** = liberation as in: ཚེ་**ཐར་**གཏོང་བ་ = to save lives by buying animals who are to be killed; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **ལམ་** = path, as in: **ལམ་**ཀ་ = road, path, **ལམ་**ལྔ་ = the fivefold path, ཚོགས་**ལམ་** = Path of Accumulation, **སྦྱོར་**ལམ་ = Path of Joining; **སྟོན་པ་** = to show, to teach, as in: **བསྟན་**འཛིན་ = holder of the teaching; **པོ་** = བདག་སྒྲ་ – makes it into a person; **ཡང་དག་པ་** = authentic, see above)
ཐར་པའི་ལམ་ཡང་དག་པ།	the authentic path to liberation [the *Dharma*] (**ཐར་པའི་ལམ་** = path of liberation, see above; **ཡང་དག་པ་** = authentic)
དགེ་འདུན་ནི་ཐར་པའི་ལམ་སྒྲུབ་པའི་གྲོགས་ཡང་དག་པ།	the authentic companion on the path to liberation, the *sangha* (**དགེ་འདུན་** = the *sangha*; **དགེ་**བ་ = virtue, as in: **དགེ་**རྒན་ = teacher; **འདུན་**པ་ =

©2023 LRZTP

aspiration, zeal, as in: སྨོན་**འདུན་** = wish, desire, hope; **ནི་** = topic marker; **ཐར་པའི་ལམ་** = path of liberation; **སྒྲུབ་**པ་ = to accomplish, as in: ཚིག་**སྒྲུབ་**[1] = sentence; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **གྲོགས་** = friend, companion, as in: **གྲོགས་**མོ་ = female friend, འཛིན་**གྲོགས་** = classmate, ཆོས་**གྲོགས་** = *dharma* friend; **ཡང་དག་པ་** = authentic)

དངོས་གནས་དྲང་གནས་བློ་ལ་འབབ་པོ་འདུག this really makes sense, is easy to understand, sounds appealing
(**དངོས་** = real, actual, as in: **དངོས་**པོ་ = thing, entity; **གནས་** = to abide, as in: **གནས་**སྟངས་ = situation, **གནས་**མཇལ་ = to do pilgrimage; དྲང་**གནས་** = honestly, as in: **དྲང་**པོ་ = honest, **དྲང་**བདེན་ = honesty; **བློ་ལ་འབབ་པོ་** = logical, makes sense; **བློ་** =mind, as in: **བློ་**བཟང་ = kind minded; **ལ་** = ལ་དོན་; **འབབ་**པ་ = to fall, as in: ཆར་པ་**འབབ་**པ་ = rainfall, **འབབ་**ཆུ་ = waterfall)

ད་མཐའ་མ་ལ། so, in the end, at last, now, finally
(**ད་** = **ད་**ལྟ་ = now, as in: དུས་**ད་**ལྟ་བ་ = Present time, tense; **མཐའ་མ་** = in the end, as in: གྲུབ་**མཐའ་** = philosophical tenet, **མཐའ་**ལ་མ་ལྟུང་བ་ = not falling into an extreme; **ལ་** = ལ་དོན་)

སྐྱབས་འགྲོའི་བསླབ་བྱ། the precepts, trainings, commitments of taking refuge
(**སྐྱབས་འགྲོ་** = to go for refuge; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **བསླབ་བྱ་** = trainings, **བསླབ་པ་** = to train, to teach, as in: **སློབ་**གྲྭ་ = school, **སློབ་**ཕྲུག = student; **བྱ་** = which one must do; **བྱ་བ་** = action, as in: **བྱ་**ཚིག verb)

བསླབ་བྱ་མདོར་བསྡུས་ན། if one summarizes the precepts; to express the precepts in brief
(**བསླབ་བྱ་** = trainings, see above; **མདོར་** = in brief, as in: **མདོ་སྡེ་** = *sutra*; **བསྡུས་པ་** = to be condensed, as in: སྙིང་**བསྡུས་** = summary; **ན་** = ལ་དོན་)

དེའི་རྟེན་རྣམས་ལ་སྙིང་ཐག་པ་ནས་གུས་ཞབས་ཞུ་རྒྱུ། to have heartfelt reverence and respect for its supports and representations (ie. of the Buddha)
(**དེ་** = **དེ་**སྒྲ་; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **རྟེན་** = support, as in: འཇིག་**རྟེན་** = world; མཆོད་**རྟེན་** = *stupa*; **རྣམས་** = pluralizer; **སྙིང་** = heart, as in: **སྙིང་**རྗེ་ = compassion, **སྙིང་**ནད་ = heart disease; **ཐག་པ་** = bottom; **ནས་** = འབྱུང་ཁུངས་; **གུས་ཞབས་** = respect; **གུས་** = respect, veneration; **ཞབས་** = foot, leg (H), as in: སྨན་**ཞབས་** = nurse; **ཞུ་**བ་ = to say, take (h), as in: ཞབས་**ཞུ་**བ་ = waiter; **རྒྱུ་** = nominalizer)

ཆོས་ལ་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ནས་སེམས་ཅན་ལ་གནོད་འཚེ་སྤང་བ། having gone for refuge in the *dharma*, to give up harming sentient beings
(**ཆོས་** = *dharma*, as in: ཡེ་ཤུའི་**ཆོས་** = Christianity; **ལ་** = ལ་དོན་; **སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་**=

[1]Also spelled: ཚིག་གྲུབ་

©2023 LRZTP

having gone for refuge; **ནས་** = འབྱུང་ཁུངས་; **སེམས་ཅན་** = sentient beings, animals; **སེམས་** = mind, heart, as in: **སེམས་**ཙམ་པ་ = Mind Only, **སེམས་**པ་བཟང་པོ་ = kind hearted; **ཅན་** = having, as in: དབྱངས་**ཅན་** = Yangchen, singer;**ལ་** = ལ་དོན་; **གནོད་**པ་ = harm, as in: **གནོད་**སེམས་ = harmful mind; **འཚེ་**བ་ = violence, harm, as in: སྤྱོད་པ་**འཚེ་བ་**མེད་པ་ = conduct of non violence; **སྤང་བ་** = to discard; **སྤང་བྱ་** = what is to be abandoned)

དགེ་འདུན་ལ་སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ནས་མི་བསམ་སྤྱོད་ངན་པ་དང་འགྲོགས་རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད། having taken refuge in the *sangha*, one should not socialize with people who have negative motivation and conduct (**དགེ་འདུན་** = *sangha*; **དགེ་**བ་ = virtue, as in: **དགེ་**རྒན་ = teacher; **འདུན་**པ་ = aspiration, zeal, as in: སྨོན་**འདུན་** = wish, desire, hope; **ལ་** = ལ་དོན་; **སྐྱབས་སུ་ཕྱིན་ =** having gone for refuge; **ནས་** = འབྱུང་ཁུངས་; **མི་** = person, as in: **མི་**སྐྱ་ = lay person; **བསམ་** = thought, as in: **བསམ་**ཚུལ་= opinion; **སྤྱོད་** = conduct, as in: གསང་**སྤྱོད་** = toilet; བེད་**སྤྱོད་**གཏོང་བ་ = to use, to make use of; **སྤྱོད་**འཇུག་ = *Entering the Way of a Bodhisattva*; **ངན་པ་** = bad, negative, as in: **ངན་**སོང་གསུམ་ = the three unfortunate destinies, the three lower realms; **དང་** = དང་སྒྲ་; **འགྲོགས་**པ་ = to socialize, as in: **གྲོགས་**པོ་ = friend, འཛིན་**གྲོགས་** = classmate; **རྒྱུ་ཡོད་མ་རེད།** = one should not)

བསླབ་བྱ་གཙོ་བོ། the main precept(s), the main commitments (**བསླབ་བྱ་** = trainings; **གཙོ་བོ་** = main, as in: དམངས་**གཙོ་** = democracy, **གཙོ་**སེམས་ = main mind, (and: སེམས་བྱུང་ = mental factors))

སྐྱབས་འགྲོའི་ངོ་བོ། the essence of going for refuge, the key points of taking refuge (**སྐྱབས་འགྲོ་** = to take refuge; **འི་** = འབྲེལ་སྒྲ་; **ངོ་བོ་** = essence, as in: **ངོ་བོ་**ཉིད་ཀྱི་སྐུ་ = *svabhavikakaya*, essence body)

©2023 LRZTP

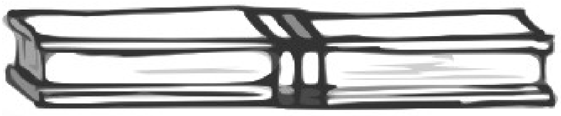

Grammatical aims of this lesson

After studying this lesson you will be able to use many more secondary verbs, for example:

- to know how to do X
- to have time to do X
- for it to be time to do X
- to intend, plan to do X

The secondary verbs ཤེས་པ།, ཐོང་བ།, རན་པ།, རྩིས་པ།, ཆོག་པ།, སྲིད་པ།, རྒྱུང་བ། and the special case བསམ་པ།

The only thing these secondary verbs have in common is that they follow after a Present tense verb. The following sections introduce them one by one.

a) **ཤེས་པ། (to know how to do X)**

ཤེས་པ་ can be used as a full verb and as a secondary verb. According to most native speakers, it is considered ཐ་མི་དད་པ་ in Tibetan even though it takes a direct object in English.

For example:

> ངས་དབྱིན་ཇིའི་སྐད་ཡག་པོ་རང་ཤེས་ཀྱི་མེད།
> I do not know the English language very well.

Here, ཤེས་པ་ is used as a full or main verb since there is no other verb in the sentence.

> ངའི་རོགས་པས་སྣག་སྣག་གཏོང་ཤེས་ཀྱི་ཡོད་རེད།
> My friend knows how to ride a motorbike.

Since there is another verb (སྣག་སྣག་གཏོང་བ།) immediately preceding it, ཤེས་པ། is used here as a secondary verb. Some people place ཡག་ between the main verb and ཤེས་པ།, but this is not necessary. ཤེས་པ། is conjugated according to what the sentence tries to convey and is considered non-volitional.

What is meant by *the notion of the sentence*?

©2023 LRZTP

There is a difference in Tibetan between saying "I [generally] don't know the way" and "[I have just realized] I don't know the way":

ངས་ལམ་ཀ་ཤེས་**ཀྱི་མེད།** (the ཀྱི་མེད། indicates *habitual notion*)

ངས་ལམ་ཀ་ཤེས་**ཀྱི་མི་འདུག** (the ཀྱི་མི་འདུག indicates *immediate notion*)

ཁྱེད་རང་གིས་བརྩོན་འགྲུས་བྱས་ན་བོད་ཡིག་མགྱོགས་པོ་ཤེས་**ཀྱི་རེད།**
If you are diligent, you **will** [come to] **know** literary Tibetan quickly. (*Future*)

ཨ་མ་མ། ཕྲུ་གུ་འདིས་རྐང་འཁོར་གཏོང་སྟངས་ལམ་སེང་**ཤེས་སོང་།**
Wow! This kid immediately **knew** how to ride a bicycle! (*Past*)

As introduced in the above examples, the difference between using གི་འདུག and གི་ཡོད། or གི་ཡོད་རེད།, etc. is the same as with a full verb: If it is a general fact, one uses གི་ཡོད།, གི་མེད།, གི་ཡོད་རེད།, etc. If the action of knowing is happening at the moment of speech and is directly observed, then གི་འདུག is applied. For example:

ངས་བྱས་ན་ཁོང་མོ་ཊ་གཏོང་ཤེས་ཀྱི་མི་འདུག ད་གིན་གདོང་ཐུག་རྒྱག་འགྲོའི་བྱས་སོང་།
In my opinion he doesn't know how to drive. A moment ago he almost had an accident.
(The speaker is observing and therefore uses གི་མི་འདུག)

ངས་བོད་གཞས་ཁྲོན་ནས་འཁྲབ་ཤེས་ཀྱི་མེད།
I do not know how to dance to Tibetan music at all.
(This expresses a general fact, something which is always the case.)

b) ལོང་བ། (to have time to do X)

ལོང་བ། is also considered non-volitional and may be thought of as a noun. It replaces: ཡག་གི་དུས་ཚོད་:

དེ་རིང་ང་ཁྲོམ་ལ་འགྲོ་ལོང་མེད། དེ་རིང་ང་ལ་ཁྲོམ་ལ་འགྲོ་ཡག་གི་དུས་ཚོད་མེད།
I do not have time to go to the market today.

With **ལོང་བ།**, one may use a **ལ་དོན།** to mark the person of the verb, but in actuality it is usually dropped. For example:

ང་ལ་ / ངར་ནང་གཙང་མ་བཟོ་ལོང་ཡོད། or: ང་ནང་གཙང་མ་བཟོ་ལོང་ཡོད།
I have time to clean the house. (*Present*)

ཁ་ས་ཁྱེད་རང་དང་མཉམ་དུ་རྒྱལ་ས་ལ་འགྲོ་ལོང་མ་བྱུང་། དགོངས་དག
Sorry, yesterday I did not have time to go to town with you. (*Past*)

དེང་སང་ཁོང་ཉམས་ལེན་མང་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ཙང་རོགས་པ་ཐུག་གར་འགྲོ་ལོང་ཡོད་མ་རེད།
Since he practices a lot these days, he does not have time to go and meet friends. (*Present*)

©2023 LRZTP

ད་ལྟ་རང་ང་ཁྱེད་རང་ལ་རོགས་པ་བྱེད་ལོང་མི་འདུག ཏོག་ཙམ་རྗེས་ལ་ངས་རོགས་པ་བྱེད་ཆོག
Right now I do not have time to help you. But a bit later I will help you. (*Present*)

One could also say: རོགས་པ་བྱེད་ལོང་མེད།

སང་ཉིན་ང་ཚོའི་ནང་ལ་སྤུན་ཀྱག་ཐུག་གར་ཕེབས་ལོང་ཡོད་པས།
Do you have time to come to our house tomorrow and meet our relatives?

Even though the above sentence relates to the future, the Present tense is used. This is common when the future or past context is already clearly indicated, such as in this case with the word "tomorrow."

However, when talking about an uncertain time in the future, the Future tense is applied. For example:

ང་ལས་ཀ་འདི་དེ་རིང་བྱས་ན་མ་གཏོགས་ཐུགས་སྣྱོ་ལ་འགྲོ་ལོང་རག་གི་མ་རེད།
Unless I do this work today, I won't have time to go to the party.

Note: Some people may say ལོང་གི་མ་རེད།, treating ལོང་ as a verb instead of a noun. Likewise some people may say ཁོམ་ instead of ལོང་།. This term also means "to have the time, leisure, etc."

For example:

དོ་དགོང་ཁྱེད་རང་ངའི་ནང་ལ་ཕེབས་ཡག་ཁོམ་གྱི་རེད་པས།
Will you find / have the time to come to my house tonight?

c) རན་པ། (to be time to do X)

This secondary verb is mostly used with the Present Perfect and Past tense verb forms, and mostly with testimonial auxiliaries (འདུག for all persons). The reason for this is that one will only know through direct experience whether or not it is time to do something. For example:

མགྱོགས་པོ་ཤོག ང་ཚོ་འཛིན་གྲྭ་ལ་འགྲོ་རན་འདུག
Come quickly – it's time for us to go to class!

ངའི་བུ་ད་ལྟ་ལོ་སུམ་ཅུ་རེད། ད་ཆང་ས་རྒྱག་རན་སོང་།
My son is now thirty, so it's time for him to get married.

(Lit. the time came, the speaker saw it coming and therefore uses སོང་)

ཁྱེད་རང་ད་དུང་སློབ་སྦྱོང་ཏོག་ཙམ་བྱས་ན་འགྲིག་གི་རེད། དགོང་དག་ཁ་ལག་ཟ་རན་མི་འདུག
It is fine if you keep studying a bit. It's not time for dinner [yet].

©2023 LRZTP

ཆུ་ཚོད་དགུ་པ་ཟིན་འདུག ད་ཕྲུ་གུ་ཚོ་ཉལ་གར་འགྲོ་རན་མི་འདུག་གས།
It is nine o'clock. Isn't it time for the kids to go to sleep?

ཏོག་ཙམ་སྒུག་ཨ། གློག་བརྙན་ཁང་ལ་འགྲོ་རན་འགྲོའོ་འདུག
Wait a second! It's almost time to go to the cinema!

d) རྩིས་པ། (to plan, to consider)

རྩིས་པ། is mostly used in the Present Perfect with the auxiliaries ཡོད།, མེད།, ཡོད་རེད། and ཡོད་མ་རེད།. The testimonial form is not commonly used because one cannot have direct experience of someone else's plans. There is no Future conjugation in this case, since current plans anyway tend to carry some future connotation. For example:

ལོ་རྗེས་མར་བོད་ལ་འགྲོ་རྩིས་**ཡོད།**
I'm planning (lit. I've been planning) to go to Tibet next year.

ཁོང་བདུན་ཕྲག་རྗེས་མར་གནས་སྐོར་ལ་ཕེབས་རྩིས་**ཡོད་རེད།**
He is planning (lit. has been planning) to go on a pilgrimage next week.

Furthermore, when talking about past plans, one either uses the Present conjugation or adds the verb བྱེད་པ་. The addition of བྱེད་པ་ makes it a little more concrete – not only a mere plan or consideration but an actual engagement in preparations, etc. For example:

ཁ་སང་ངས་གཅན་གཟན་ཁང་ལ་འགྲོ་རྩིས་བྱས་པ་ཡིན། ཡིན་ནའི་ན་ཙང་འགྲོ་ཡག་རག་མ་སོང་།
The other day, I was intending to go to the zoo. But, because I got sick, I did not get the chance to go. (*one particular occasion*)

ན་ཉིང་ངའི་རྩ་བའི་བླ་མ་ཕྱི་རྒྱལ་ལ་ཕེབས་རྩིས་གནང་སོང་།
ཡིན་ནའི་ཕྱག་ལས་མང་དྲགས་ནས་ཕེབས་ཡག་རག་མ་སོང་།
Last year my root lama was preparing to go abroad, but, due to too much work, he could not go.
(*one particular occasion*)

ང་ལོ་ཆུང་ཆུང་ཡིན་དུས་འཛམ་གླིང་ལ་སྐོར་ར་རྒྱག་རྩིས་ཡོད།
When I was small, I planned to take a trip around the world. (Even though the sentence is in the past, one uses ཡོད།, because this wish was not something singular, but a constant thought.)

ཁྱེད་རང་བལ་ཡུལ་ལ་ཡུན་རིང་ལོད་བཞུགས་རྩིས་ཡོད། ཟླ་བ་བཞི་ལྷག་ཙམ་བསྡད་རྩིས་ཡོད།
How long are you planning to stay in Nepal? I'm considering staying a little over four months.

©2023 LRZTP

ངའི་གྲོགས་མོ་ལོ་རྗེས་མར་མཚམས་ལ་བསྡད་གར་འགྲོ་རྩིས་ཡོད་རེད།
My friend is planning to go and stay in retreat next year.

ང་གློག་བརྙན་ལ་དོ་སྣང་མེད་ཙང་ལྟད་མོ་གསར་པ་འདི་ལྟ་གར་འགྲོ་རྩིས་མེད།
Since I am not interested in movies, I am not planning to go to see this new film.

e) ཆོག་པ། (to be allowed to do X)

ཆོག་ is most commonly used to talk about the Present but is occasionally also used to describe the Past. Since being allowed to do something (or not) always depends on outer conditions (གཞན་), the auxiliaries གི་རེད། andགི་མ་རེད། are most commonly used. (See Lesson 7 for an explanation of how གི་རེད། is used to express the inherent nature of something.) For example:

ལྷ་ཁང་འདིའི་ནང་ལ་པར་རྒྱག་ཆོག་གི་མ་རེད། ཡིན་ནའི་ལྷམ་གོག་གྱོན་ཆོག་གི་རེད།
Inside this temple, one is not allowed to take pictures, but it is fine (lit. allowed) to wear shoes.

Note: some people may also say: པར་རྒྱག་ཆོག་གི་ཡོད་མ་རེད།. And if the speaker has just discovered that taking pictures is forbidden, (s)he may say: པར་རྒྱག་ཆོག་གི་མི་འདུག. As mentioned above, however, it is most common to use གི་རེད། and གི་མ་རེད། to express this sense of "being allowed to do something."

These auxiliaries may also be used in a past context. For example:

ངའི་རྨོ་རྨོ་ལགས་སློབ་ཕྲུག་ཡིན་དུས་ཁོང་ཚོ་འཛིན་གྲྭ་ལ་སྐད་ཆ་ཕྱོན་ནས་བཤད་ཆོག་གི་མ་རེད།
When my grandmother was a student, they were not allowed to talk in class at all. (*general fact*)

ཆོས་ལུགས་ཧིན་དྷུ་ཡིན་ན་གླང་ཤ་ཟ་ཆོག་གི་མ་རེད། ར་ཤ་ཟ་ཆོག་གི་རེད།
If one is a Hindu, one is not allowed to eat beef. (But) one is allowed to eat goat meat.

ལུང་པ་ཁ་ཤས་ལ་ཕྱི་རྒྱལ་བ་ཡིན་ན་ས་ཆ་དང་ཁང་པ་ཉོ་ཆོག་གི་མ་རེད།
In some countries one is not allowed to buy land or a house if one is a foreigner.

©2023 LRZTP

Additional Note:

There is a particular expression which means "ready to do X" or "X happens easily":

Verb (Present tense) + ཚོག་ཚོག

For example:

ཁྱེད་རང་འགྲོ་ཚོག་ཚོག་ཡིན་པས། འཛིན་གྲྭ་ལ་འགྲོ་རན་སོང་།
Are you ready to go? It's time to go to class.

བུ་མོ་འདི་ལ་གཤེ་གཤེ་མང་པོ་མ་གཏོང་ཨ། མོ་ངུ་ཚོག་ཚོག་འདུག
Do not scold this girl [so] harshly – she cries very easily.

ཅ་ལག་གོང་ཆེན་པོ་ཕྱི་ལོགས་ལ་བཞག་ན་རྐུ་མ་ཤོར་ཚོག་ཚོག་རེད་འདུག
If expensive stuff is left outside, it can easily get stolen.

དེང་སང་བོད་ལ་འགྲོ་ཚོག་ཚོག་ཡོད་མ་རེད། ལག་འཁྱེར་དང་ཆོག་མཆན་འདྲ་མི་འདྲ་དགོས་ཀྱི་རེད།
These days, it is not easy to go to Tibet. One needs a passport and various permits.

ངའི་པ་ལགས་རླུང་ལངས་ཚོག་ཚོག་རེད་འདུག ཞུས་ཙང་ང་ཁོང་ལ་ཅ་སྣུན་པོ་བཟོ་གི་མེད།
My father gets angry easily. Therefore I do not bother him.

ཉིན་གུང་ཁ་ལག་ཟ་ཚོག་ཚོག་འདུག་གས། མི་འདུག ཏོག་ཙམ་བཟོད་སྒོམ་བྱེད་ཨ།
Is lunch ready? No – be a bit patient!

f) སྲིད་པ། (to be possible)

According to Tibetan language སྲིད་པ་ can be used to show that something may happen and མི་སྲིད་པ་ to show that something will never happen because it has never happened before, so we can say it is impossible: མི་སྲིད་པ་རེད། སྲིད་པ་ is mostly combined with the auxiliaries གི་རེད། and གི་མ་རེད། so if one has doubt about whether something may or may not happen in the future then one may express it using the structure v + སྲིད་ཀྱི་རེད། and v + སྲིད་ཀྱི་མ་རེད།

For example:

གནམ་ནས་འཛམ་གླིང་འདིའི་སྟེང་ལ་སྐར་མ་ཟག་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། It is impossible that the stars will fall on to Earth from the sky.

རི་བོང་གི་མགོ་ལ་ར་ཅོ་སྐྱེ་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། It is impossible that horns will grow on the head of a rabbit.

མི་ཚང་མའི་བསམ་ཚུལ་གཅིག་པ་ཡིན་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། It is not possible that the ideas of all people will be the same.

ཆུ་གྱེན་ལ་འགྲོ་ཡག་དང་མེ་ཐུར་ལ་འབར་ཡག་དེ་ཡོང་སྲིད་ཀྱི་མ་རེད། It is impossible that water will flow upwards and fire will burn downwards.

ཉིན་མ་གཅིག་བོད་རང་བཙན་རག་སྲིད་ཀྱི་རེད། It is possible that one day Tibet will get freedom.

ད་ལྟ་མི་དེ་ཧམ་ལམ་དྲག་ཡག་དཀའ་ལས་ཁག་པོ་རེད། ཡིན་ནའི་ཁོང་དྲག་སྲིད་ཀྱི་རེད། Now for the most part it will be difficult for that person to make a recovery, but it's possible that he/she will recover.

མི་སུ་དང་སུ་ཡིན་ནའི་སྐྱོན་ཡོང་སྲིད་ཀྱི་རེད། It is possible that any person has flaws.

In the colloquial language you will hear the སྲིད་པ་ and མི་སྲིད་པ་ structures used to express a strong measure of possibility but it is not typically used in expressions about common, everyday life. For instance, if one is entertaining a doubt about whether or not Tashi will come to school, in English someone could very well say: It is possible that Tashi will come to school tomorrow; but in Tibetan it is unlikely someone would say: བཀྲིས་སང་ཉིན་སློབ་གྲྭར་ཡོང་སྲིད་ཀྱི་རེད།, instead they would likely say: གཅིག་བྱས་ན་བཀྲིས་སང་ཉིན་སློབ་གྲྭར་ཡོང་གི་རེད། or བཀྲིས་སང་ཉིན་སློབ་གྲྭར་ཡོང་ས་རེད། In such instances there are a number of constructions previously covered that are better suited for expressing possibility or doubt such as: v + ས་རེད་/ས་མ་རེད། v + མདོག་ཁ་པོ་(མ་)རེད། v + གྱི་རེད་གྱི་(མ་)རེད། གཅིག་བྱས་ན་ and so forth.

©2023 LRZTP

g) མྱོང་བ། (to have the experience of doing X)

Although the literal translation of མྱོང་བ། is "to experience," this secondary verb is translated as "ever" when it is in the form of a question and "never" when it is a statement. In terms of conjugation, it may be treated as either a noun or verbal auxiliary.

For example:

ཁྱེད་རང་གིས་བོད་ཇ་འཐུང་མྱོང་ངམ། ཐེངས་གཅིག་འཐུང་མྱོང་།
Have you ever tasted Tibetan tea? Yes, I have – once. (*verb*)

ཁྱེད་རང་འབྲུག་ཡུལ་ལ་ཕེབས་མྱོང་ཡོད་པས། ཁྱོན་ནས་འགྲོ་མྱོང་མེད།
Have you ever been to Bhutan? No, I have never been [there]. (*noun*)

བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་མོ་མོ་ལགས་གནམ་གྲུའི་ནང་ལ་འཕུར་མྱོང་ཡོད་མ་རེད།
Tashi's grandmother has never flown in an airplane.

ངའི་ཨ་ཅག་ལགས་རྒྱ་གར་ལ་ཕེབས་མྱོང་མེད་ཙང་ངས་ཁོང་ལོ་རྗེས་མར་རྡོ་རྗེ་གདན་ལ་འཁྲིད་རྩིས་ཡོད།
Since my older sister has never been to India, I am planning to take her to Bodhgaya next year.

h) ཐབས་ཤེས་བྱེད་པ། (to try to do X)

Instead of བྱེད་པ།, one may also use གཏོང་བ།. The verb preceding ཐབས་ཤེས། requires the nominalizer ཡག. Some people add a འབྲེལ་སྣ་ or a ལ་དོན་ between ཡག་ and ཐབས་ཤེས་. Its conjugation follows the same rules as apply to the verb བྱེད་པ་ / གཏོང་བ་ when it is used in any other context.

For example:

ངས་རྐང་འཁོར་འདི་བཟོ་བཅོས་བྱེད་ཡག་(གི་)(ལ་)ཐབས་ཤེས་བཏང་པ་ཡིན། ཡིན་ནའི་བཟོ་ཐུབ་མ་བྱུང་།
I tried to repair this bicycle, but I could not fix it.

ཁྱི་ཕྲུག་གིས་ནང་ལ་འཛུལ་ཡག་ཐབས་ཤེས་ག་ཚོད་བྱས་ན་ཡང་ཁོའི་ཨ་མས་ཁོ་གཏོང་གི་མི་འདུག
No matter how hard the puppy tries to get inside the house, its mother doesn't let it.

ད་ལོ་ང་ལ་དྲྭ་བའི་སྤོ་ལོའི་འགྲན་བསྡུར་ཐོབ་མ་སོང་། ད་ཐེངས་རྗེས་མར་ཡང་བསྐྱར་ཐབས་ཤེས་བྱེད་དགོས་རེད།
This year, I did not win the tennis competition, so I will have to try again next time.

i) ...དགོས་བསམ་པ། / ...དགོས་དྲན་པ། (to think to do X)

Verb (Present tense) + དགོས། + བསམ་པ། / དྲན་པ།

People have varying opinions on whether or not བསམ་པ་ is a "proper secondary verb." But given that it is always accompanied in this function by another verb, we shall consider it as a secondary verb here.

©2023 LRZTP

Note: in this context, དགོས། does **not** necessarily carry a sense of obligation.

For example:

སང་ཉིན་སྔ་སའི་ལངས་དགོས་བསམ་གྱི་འདུག
I think I could get up quite early tomorrow. / I'm thinking of getting up quite early tomorrow.

If one were to say "must", then the sentence would become:

སང་ཉིན་ང་སྔ་སའི་ལངས་**དགོས་རེད་**བསམ་གྱི་འདུག
I think I will **have to** get up quite early tomorrow.

Note: the notion of "thinking to do X" will only apply when there is **another verb +** དགོས།. In any other case, when it stands alone, བསམ་པ་ simply means "to think" and is a ཟ་མི་དད་པ་ verb of feeling.

For example:

དཔེ་ཆ་འདི་དཔེ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་འདུག་བསམ་གྱི་འདུག
I think this *pecha* is very useful.

ཁོང་དེང་སང་ལས་ཀ་མང་དྲགས་ཡག་བྱེད་ཀྱི་འདུག་བསམ་གྱི་འདུག
I think (s)he works too much, these days.

Further examples of བསམ་པ་ accompanied by **another verb +** དགོས།:

ངའི་རོགས་པ་ཚོ་ལ་ལག་རྟགས་ཅིག་ཉོ་དགོས་དྲན་གྱི་འདུག
I think I might buy a gift for my friends.

ཁ་ས་ཚོགས་འདུ་ལ་མ་འགྲོ་དགོས་བསམ་བྱུང་།ཡིན་ནའི་རོགས་པ་ཚོས་ཁ་པར་བཏང་ཙང་མཐའ་མ་ལ་ཕྱིན་པ་ཡིན།
Yesterday, I thought not to go to the meeting. But since my friends called me, in the end I went.

ངའི་གྲོགས་མོ་རྒྱ་གར་ལ་སྤུན་ཀྱག་མཇལ་གར་འགྲོ་དགོས་བསམ་གྱི་ཡོད་རེད།
ད་ང་ཁོང་དང་མཉམ་དུ་འགྲོ་ན་སྐྱིད་པོ་ཡོང་ས་རེད།My friend is thinking she might go to visit relatives in India. So, if I go with her, it will probably be fun.

Note: for someone else, we usually do not use གི་འདུག, because we cannot know through our own experience what someone else is thinking.

དེང་སང་གནམ་གཤིས་གྲང་མོ་ཡོད་ཙང་ལྷོ་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་དགོས་དྲན་གྱི་འདུག
Since the weather is cold these days, I'm thinking of going south.

མདང་དགོང་ང་ལ་དུས་ཚོད་མང་པོ་མེད་ན་ཡང་ངའི་ལྟད་མོ་དགའ་ཤོས་གཅིག་ལྟ་དགོས་བསམ་བྱུང་།

©2023 LRZTP

Even though I did not have much time yesterday, I thought I might just watch a bit of my favourite show.

©2023 LRZTP